Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3.

Nr. 640.

Wilno, dnia 6.IV.1932 r.

Treść numeru:

----oo§:O:§oo----

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

"L i e t u v o s A i d a s" o s t o s u n k a c h w W i l e ń - s z c z y ź n i e .

"Lietuvos Aidas" Nr.69 z 29.III.32 r."List z Wilna":Streszczenie:

Język i literatura polska w szkołach mniejszościowych zostały w Polsce wprowadzone jako przedmioty obowiązujące już w r. 1919-tym. Z biegiem czasu obok tych dwóch przedmiotów wprowadzono wykłady geografji Polski, historji Polski oraz nauki o dzisiejszej Polsce.

Skutkiem tego w szkołach mniejszościowych obowiązuje 5 przedmiotów wykładanych w języku polskim.

Za czasów rządów endeckich w r.1926-tym starano się przeprowadzić projekt wykładania historji powszechnej w języku polskim. Jednakże projekt ten upadł. W czasie wykładów literatury, historji i geografji Polski, nauczyciele mówią:"nasza historja", "nasza literatura" i t.d. Na szczęście uczniowie nie przejmują się tem zbytnio.

W polskich utworach literackich nietylko brak jest objektywnych wiadomości o Litwie, lecz przeciwnie na każdym kroku spotyka się rzeczy uwłaczające godności narodu litewskiego.

Zwłaszcza dotkliwie odczuwało się to w dziełach obszarnika Sienkiewicza, który wyraźnie naigrywa się z lit.uczuć narodowych. I oto w tych dniach Kuratorjum polskie zakomunikowało, iż ze szkół litewskich zostaną wycofane dzieła Sienkiewicza, obrażające lit.uczucia narodowe, a na ich miejsce będą wprowadzone pisma Marszałka Piłsudskiego /"Moje pierwsze boje"/.

O literackiej i wychowawczej wartości dzieł Marszałka Piłsudskiego trudno jest coś powiedzieć, gdyż nikt ich nie czytał. Jest to posunięcie bardzo charakterystyczne, gdyż prawdopodobnie zapoczątkuje ono okres zaszczepiania "legendy o Piłsudskim" w szkołach.

Ciekawą jest również kwestja teatru międzyszkolnego.

W teorji trupa międzyszkolna musiałaby wystawiać kolejno utwory litewskie, żydowskie, polskie, jednak w praktyce mają być grane wyłącznie sztuki polskie i w języku polskim. Gdy delegaci lit.gimnazjum im.Witolda Wielkiego zaprotestowali przeciwko takiemu stanowi rzeczy, zostali oni obwołani szowinistami.

Podobnie rzecz się miała ze "wspólnemi" nabożeństwami szkolnemi w Święcianach, gdzie w ciągu 3 tygodni odprawiano nabożeństwa po polsku, a tylko od czasu do czasu po litewsku.

Uczniowie gimnazjum litewskiego w Święcianach stanowczo sprzeciwili się uczęszczaniu na nabożeństwa polskie.

Społeczeństwo litewskie w Wilnie poznało się na planach Polaków i z łatwością potrafi uniknąć tego "obcowania", które Polacy będą się starali przeistoczyć we "współpracę".

Ciekawy jest również cichy bojkot filmów polskich w Wilnie. Pomimo reklamy publiczność polska unika filmów polskich, pozbawionych wszelkiej wartości artystycznej.

K r o n i k a .

B a ł t y c k a k o n f e r e n c j a k o l e j o w a .Jak podaje "Echo" /Nr.92/, w dn.5 b.m. w Rydze odbyła się bałtycka konferencja kolejowa z udziałem delegatów Litwy, Łotwy i Estonji. Na konferencji poruszano sprawę taryf bezpośredniej komunikacji kolejowej.

K o n f e r e n c j a k o m u n i s t ó w l i t e w s k i c h w M i ń s k u .Jak podaje prasa litewska 1 kwietnia w Mińsku otwarta została konferencja "pracujących Litwinów" Białoruskiej Republiki Sowieckiej. W konferencji wzięło udział 60 delegatów z Białorusi, Leningradu, Charkowa, Moskwy i t.d.

Obrona interesów litewskich obywateli na dalekim Wschodzie. Jak podaje "Dzień Kowieński" /Nr.74/, M-stwo Spraw Zagranicznych podjęło rokowania z Łotwą w sprawie przekazania konsulom łotewskim obrony interesów obywateli litewskich na Dalekim Wschodzie.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

Kronika.

Sprawy samorządowe. Jak podają "Lietuvos Żinios" /Nr.75/, dyrektor Departamentu Samorządów Barkauskas poinformował prasę o obecnej sytuacji samorządów: bezrobotnych w Kownie nalicza się do 2 tys., w Szawlach 600 i w Poniewieżu 600. Gdzieindziej jest ich mniej. Samorząd nie może wszystkim bezrobotnym udzielić pracy, lecz stara się w miarę możności złagodzić klęskę bezrobocia. Rząd asygnował na walkę z bezrobociem 250 tys.litów, sądząc, że sumy tej na rok bieżący wystarczy. Kowno otrzymało 130 tys.lt., Szawle 60 tys., Poniewież 45, Marjampol 7 tys.i t.d.

Naogół finansowa sytuacja samorządów nie jest zła. Samorządy z uzyskiwanych dochodów mogą zadowolnić bieżące potrzeby.

M-stwo Spraw Wewn. zwróci samorządowi kowieńskiemu niezatwierdzony budżet na 1932 r. ze względu na to, że wytworzyła się w nim luka półtora milj.lt.ze względu na nieuzyskanie pożyczki. Samorząd kowieński będzie musiał poddać rewizji wykaz budżetowy na 1932 r.i poszukać wyjścia z sytuacji. Wypadnie w związku z tem wyrzec się pewnych planów budowlanych. M.in.nie będzie się budowało szpitala, a wogóle zachodzi potrzeba zbudowania na Litwie ok.10 nowych szpitali, których budowa pochłonęłaby conajmniej 10 milj.lt.

Sprawa nadużyć w M-stwie Finansów. Jak podają "Lietuvos Zinios" /Nr.75/, sędzia śledczy do spraw szczególnej wagi Merkelunas zakończył już śledztwo w sprawie nadużyć w M-stwie Finansów i przekazał sprawę Prokuraturze Sądu Okręgowego w Kownie. Do odpowiedzialności sądowej pociągnięte zostały nast.osoby: dyr.Dep. Finansów Norkajtis, radca prawny M-stwa Finansów Wajtekunas, radca M-stwa Prapuolenis, inż.Garszwa, Mikuckis, Szikeris, radca M-stwa Fin.Tanoszajtis, Dulajtis, Giedrys i przedstawiciel Izby Handlowo-Przemysłowej Ożyńskis.

Dokoła metrykacji cywilnej. "Liet.Zinios"/Nr. 75/, nawiązując do sprawy metrykacji cywilnej na Litwie rozwodzą się nad możliwością zawierania ślubów cywilnych na obszarze Kłajpedy. Obywatele Litwy nieżyczący sobie ślubu kościelnego mogą zawierać ślub cywilny na obszarze Kłajpedy. Śluby takie będą ważne na terenie całej Litwy. /Nr.63/

"Rytas",/pisząc w tej samej sprawie dochodzi do wniosku, że niepodobna uważać za legalne i poważne domaganie się cywilnego małżeństwa, które zalegalizuje i zwiększy liczbę konkubinatów. Zdaniem "Rytasa" ślub cywilny jest wynikiem anarchji rozumu i woli.

"Pałac sportu". Jak podaje "Echo" /Nr.92/, M-stwo Oświaty zatwierdziło projekt budowy "pałacu sportu" na Górze Witolda w Kownie. W"pałacu"tym mieścić się będzie liga sportowa, wszystkie organizacje sportowe oraz wielka sala dla sportowych ćwiczeń.

Wysiedlenie księdza. Jak podaje "Dzień Kowieński" /Nr.74/, policja poniewieska na mocy rozkazu ministra Spraw Wewn. wydaliła z Poniewieża w ciągu 48 godzin księdza J.Wajtiekunasa, który jest obywatelem amerykańskim.

Projekt ustawy o dostawach. Jak podaje "Dzień Kowieński" /Nr.74/, Rada Stanu opracowała nowy projekt ustawy o dostawach. Nową ustawę rozważy wkrótce Gabinet Ministrów. Zawiera ona 177 artykułów i reguluje kwestje przekazywania robót państwowych i dostaw. Urzędnicy państwowi nie mogą być dostawcami. Podobnie, jak uprzednio roboty państwowe mogą być przekazywane z przetargów, konkursów i przez komisjonerów.

Wyższe kursy wojenne. Jak podaje "Dzień Kowieński" /Nr.74/, w Kownie zostały otwarte 2-letnie kursy sztabu generalnego, których zadaniem jest przygotowanie oficerów-sztabowców. Przedmioty specjalne na kursach mają wykładać oficerowie sztabu generalnego oraz oficerowie różnego rodzaju broni. Pozatem zamierza się zaprosić na wykłady profesorów uniwersytetu. Na uroczystości otwarcia byli obecni minister Obrony Kraju pułk.Giedrajtis, szef Sztabu generalnego gen.Kubilunas oraz wyżsi oficerowie.-

Z działalności Kasy Chorych. Jak podaje "Dzień Kow."/Nr.74/, dn.2 b.m. odbyło się posiedzenie kowieńskiej Rady Kasy Chorych, przyczem wygłoszono sprawozdania, z których wynika, że kasa kowieńska liczy obecnie 17 tys.członków, ok.12 tys.członków rodzin, co łącznie z 6 tys.pracodawców i innych związanych z Kasą Chorych osób stanowi zgórą 35 tys.osób. Zorganizowane były kolonje letnie dla słabych dzieci, sanatorjum dla gruźlicznych w Oranach Bilans kasy w 1931 r. wyraził się deficytem 100 tys.lt.

"Lietuvos Aidas" o współpracy między armją a społeczeństwem. "Lietuvos Aidas" w Nr.74 poświęca dłuższy artykuł potrzebie współpracy między wojskiem a organizacjami społecznemi, dowodząc, że w ten sposób wzmocni się odporność polityczno-agronomiczna narodu. M.in. współpraca taka już się zaznaczyła, wyrażając się głównie w odczytach na tematy rolnicze wygłoszonych w poszczególnych oddziałach wojska.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

"Rytas" o szkolnictwie kłajpedzkiem.

"Rytas" Nr.63 z dn.4.IV.32 r. Art.p.t."Szkoły na obszarze Kłajpedy". Streszczenie:

Mała Litwa cały system oświatowy i szkolny przejęła od Niemiec. Szkolnictwo niemieckie zaś od czasów Bismarcka opiera się na nacjonalistycznej kulturze niemieckiej i szowinistycznym duchu. Zwłaszcza w nie niemieckich krajach umieli Niemcy przy pomocy szkolnictwa germanizować dziatwę mniejszości narodowych.

Na terenie obszaru Kłajpedy czynnych jest 236 szkół powszechnych. Delegat M-stwa Oświaty p.Maczernis zwiedził w 1929 r.102 szkoły powszechne w Kraju Kłajpedzkim i skonstatował, że tylko w 12 szkołach język litewski wykłada się w sposób zadawalniający, zaś w 90 w niezadawalniający. Uczniów Litwinów było w tych szkołach 2.154, Niemców 863, narodowości nieokreślonej 107. Z nauczycieli 17 znało jęz.litewski zadawalniająco, 46 niezadawalniająco, zaś 85 jęz.litewskiego całkiem nie znało. Pod względem obywatelstwa 113 nauczycieli było obywatelami Litwy, zaś 35 Niemiec. Powyższa statystyka wykazuje obrazowo systematyczną germanizację w szkolnictwie kłajpedzkiem.

Kronika.

Dokoła wyborów do Sejmiku. Jak podaje "Echo" /Nr.92/, państwowa partja autonomiczna zdecydowała wystawić w okręgu pogiegiowskim 2 listy, zaś litewski związek społeczny 1 listę.

Skarga Landwirtschaftspartei do Prezydenta Litwy. Byli członkowie Sejmiku, należący do Landwirtschaftspartei złożyli skargę na ręce Prezydenta Litwy na to, że komendant Kłajpedy nie daje zezwolenia na zebrania Landwirtschaftspartei.

Sprawa wakujących stanowisk pastorów. Jak podaje "Dzień Kowieński" /Nr.74/, w tych dniach obradował w Kownie zjazd pastorów ewangelickich Litwy. M.in. na zjeździe przyjęto uchwałę, aby wakujące w Kraju Kłajpedzkim stanowiska pastorów obsadzano nie pastorami z Niemiec, jak to się praktykowało dotąd, lecz osobami, które ukończyły wydział teologji ewangelickiej uniwersytetu litewskiego.-

17